

DEPARTAMENT D'ECONOMIA

CURS: 2024/25

PROPOSTA PEDAGÒGICA DE LA
MATÈRIA:

ECONOMIA, EMPRENEDORIA I ACTIVITAT EMPRESARIAL

NIVELL EDUCATIU: 1er Batxillerat General

Professor de la matèria: Manuel Banegas Pichastor

Contents

1. Introducció	2
a. Legislació	2
b. Justificació de la programació i importància de l'estudi de la disciplina.	2
c. Contextualització	3
d. Característiques de l'alumnat	3
2. Establiment dels objectius	4
3. Competències específiques	5
4. Competències clau	7
5. Sabers bàsics	12
6. Situacions d'aprenentatge	14
a. Organització i seqüenciació de les Unitats Didàctiques	14
b. Descripció de les unitats didàctiques	16
c. Interdisciplinarietat	23
d. Elements transversals	23
7. Metodologia.	23
a. Metodologia específica	24
b. Activitats complementàries i extraescolars	24
c. Activitats de reforç i aplicació	24
d. Organització, agrupaments i recursos	25
8. Avaluació	25
a. Criteris d'avaluació	25
b. Instruments d'avaluació	27
c. Criteris de qualificació	28
d. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.	28
9. Mesures d'atenció a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu o amb necessitat de compensació educativa.	Error! Bookmark not defined.

1. Introducció

Segons Gimeno y Pérez Gómez (1985), “La programación responde a un intento de racionalizar la práctica pedagógica de tal manera que ésta no discorra de forma arbitraria”: Així, la programació didàctica es una ferramenta utilitzada pels professors per a facilitar el desenvolupament del procés de ensenyança-aprenentatge.

a. Legislació

La programació d'Economia, Emprenedoria i Activitat Empresarial, matèria de 1r curs del Batxillerat General, es basa en les següents disposicions:

- **Llei orgànica 3/2020 de 29 de desembre (LOMLOE)** per la qual es modifica la Llei Orgànica 2/2006 del 3 de maig, d'educació (LOE) (Legislació estatal general).
- **Real Decret 243/2022, del 5 d'abril** pel que s'estableix l'ordenació i les ensenyances mínimes del batxillerat (Legislació estatal de l'etapa).
- **Decret 108/2022, del 5 d'agost del Consell** pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum del batxillerat. (Legislació de la Comunitat Valenciana).

b. Justificació de la programació i importància de l'estudi de la disciplina.

L'estudi d'aquesta matèria aportarà a l'alumnat els sabers econòmics i empresarials necessaris per analitzar la realitat econòmica actual, entendre les causes i conseqüències de la globalització, de les crisis financeres o la necessitat d'un desenvolupament econòmic amable amb el medi ambient. D'altra banda, contribuirà a generar un esperit emprenedor fomentant certes actituds, com la creativitat, iniciativa i el treball en equip, estimulant una actitud proactiva i compromesa amb la societat.

Des d'aquesta matèria es contribuirà a l'assoliment de competències específiques, com ara l'estudi del comportament individual i de les institucions en la presa de les decisions econòmiques, el compromís i la sensibilització davant els ODS, la identificació i foment d'habilitats i competències que caracteritzen les persones emprenedores, la comprensió i posada en marxa de diferents estratègies empresarials, o l'anàlisi de diferents models de negoci en un món en constant canvi, amb la innovació de processos i la revolució digital.

I les competències específiques contribueixen al seu torn a l'adquisició de les competències clau. Així, gràcies a la globalització es fomenta l'ús d'altres llengües que potencien la competència plurilingüe; l'ús de una metodologia adequada basada en el mètode científic per a entendre la realitat social permet treballar la competència matemàtica, en ciència i tecnologia; a través de l'ús segur i responsable de les TIC en la recerca d'informació s'assoleix la competència digital; l'adquisició dels coneixements bàsics a través d'un procés reflexiu i d'anàlisi impulsa la competència personal, social i d'aprendre a aprendre; o també es fomenta la competència ciutadana perquè l'alumne pugui participar i comprendre les estructures socials i econòmiques.

c. Contextualització

L'IES Violant de Casalduch es troba localitzat a Benicàssim, d'uns 19.951 habitants (INE 2023) en l'hivern i més de 80.000 habitants en l'estiu ja que la seua economia es basa en el turisme al ser un poble de platja. El que fa uns anys era un costum de gent d'altres poblacions per mantindre una segona residència a la població ha esdevingut en un increment de la població del municipi tant a la zona de platja com al centre urbà i a altres urbanitzacions.

L'Institut Violant de Casalduch és un centre públic en el que s'imparteixen estudis d'Ensenyament Secundari Obligatori, Batxillerat i Cicles Formatius (Bàsic, Mitjà i Superior). Al centre treballen un claustre format per uns 100 professors a més d'altres professionals com personal d'administració i serveis. L'alumnat està format per més de 900 alumnes que provenen, majoritàriament, dels dos col·legis de la localitat. L'**alumnat** es reparteix de la següent manera:

- 7 grups de 1er d'E.S.O.
- 8 grups de 2n d'E.S.O.
- 7 grups de 3er d'E.S.O.
- 6 grups de 4t d'E.S.O.
- 5 grups de 1er de batxillerat
- 4 grups de 2n de batxillerat
- 2 grups de Formació Professional Bàsica d'electricitat
- 2 grups de Formació Professional Bàsica de jardineria
- 2 grups de Cicles de Formació Professional de grau mitjà del TECO
- 4 grups de Cicles de Formació Professional de grau superior del TECO

El **Departament d'Economia** està ubicat físicament en el mateix despatx que el Departament de Filosofia. Tres professors impartiran docència a les diferents matèries del Departament, Jennifer Sospedra Zaragoza, que serà la Cap de departament, Juan Carlos Granell Romero i Manuel Banegas Pichastor.

Respecte a l'**oferta educativa**, el Departament d'Economia impartirà les següents matèries:

- Economia Social i Sostenible en 2n d'E.S.O. (Juan Carlos)
- Economia i Emprenedoria en 4t d'E.S.O. (Juan Carlos i Manuel)
- Economia, Emprenedoria i Activitat Empresarial en 1er de batxillerat General (Manuel)
- Economia en 1er de batxillerat de CCSS (Jennifer i Juan Carlos)
- Economia i Disseny de models de negoci en 2n de batxillerat de CCSS (Jennifer)
- Gestió de projectes d'emprenedoria en 2n de batxillerat de CCSS (Jennifer)

d. Característiques de l'alumnat

Aquesta programació va dirigida a un grup de 8 alumnes que pertanyen al grup D. Alguns van ser alumnes d'Economia a 4t. Els alumnes d'Economia treballaven bé, però els costava memoritzar. Per això, hem incorporat a la tercera avaluació una perspectiva bàsicament pràctica de l'emprenedoria i el disseny d'una empresa.

En aquesta edat és important tindre en compte certes característiques dels alumnes. Físicament, els alumnes poden sofrir desequilibris amb el menjar, tenir addiccions i es preocupen molt pel seu

físic. Per tant, s'ha de potenciar l'educació activa sobre la salut i el consum i promoure activitats de valorar-se a un mateix. Psicològicament, comencen a raonar formalment i són crítics. Mostren una escassa participació i interès de vegades, i no tenen bons hàbits i mètodes d'estudi. Per això, s'ha de potenciar el raonament crític i la sistematització. Socialment, comencen a buscar el seu estil de vida i volen formar part d'un grup. Per això, hem de potenciar les activitats per a fomentar l'autonomia en el treball i la participació en el treball de grup.

2. Establiment dels objectius

Els **objectius** són els resultats que els alumnes han d'obtindre de forma progressiva en tot el procés d'ensenyança i aprenentatge, la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau. Aquesta matèria permet proporcionar a l'alumnat les eines que els ajuden a ser ciutadans crítics i a la presa de decisions responsables dins de la societat. Al seu torn, els facilita l'accés a estudis de caràcter econòmic i empresarial, tant de nivell universitari com de cicles formatius de grau superior.

El Real Decret 243/2022 del 5 d'abril pel que s'estableix l'ordenació i les ensenyances mínimes del batxillerat presenta els objectius del batxillerat que són els següents:

- a) O1. Exercir la ciutadania democràtica des d'una perspectiva global i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola així com pels drets humans que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
- b) O2. Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeti actuar de forma respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar el seu esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
- c) O3. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents així com el reconeixement i ensenyança del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- d) O4. Afiançar els hàbits de lectura, estudi i disciplina com condicions necessàries per a l'eficax aprofitament de l'aprenentatge i com a mitjà per al desenvolupament personal.
- e) O5. Dominar, tant en l'expressió oral com escrita, la llengua castellana i, en el seu cas, la cooficial de la seua comunitat autònoma.
- f) O6. Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres.
- g) O7. Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
- h) O8. Conèixer i valorar críticament les realitats del mon contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució. Participar de forma solidaria en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
- i) O9. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat elegida.
- j) O10. Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètode científic. Conèixer i valorar de forma crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com afiançar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.

- k) O11. Afiançar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
- l) O12. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària així com el criteri estètic com fonts de formació i enriquiment cultural.
- m) O13. Utilitzar l'educació física i l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Afiançar els hàbits d'activitats físico-esportives per afavorir el benestar físic i mental, així com mitjà de desenvolupament personal i social.
- n) O14. Afiançar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
- o) O15. Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.

3. Competències específiques

Les **competències específiques** són els assoliments que l'alumnat ha de poder desplegar en activitats o en situacions que requereixen els sabers bàsics de cada matèria o àmbit. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre el perfil d'eixida de l'alumnat i els sabers bàsics de les matèries i els criteris d'avaluació.

a. Competència específica 1 (CE1)

“Analitzar de manera crítica i reflexiva les aportacions fonamentals de la ciència econòmica, argumentant la seua interrelació amb altres disciplines”.

Actualment, ens enfrontem a una conjuntura econòmica de gran complexitat, en la qual la presa de decisions es veu afectada per múltiples variables i en la qual la resolució de problemes adquireix cada vegada una major dificultat, la qual cosa fa que la presa de decisions en aquest àmbit siga cada vegada més complicada.

És necessari que l'alumnat, en la cerca d'una formació integral com a persona, aprenga a través d'una anàlisi reflexiva a relacionar la ciència econòmica amb altres disciplines, tant del camp de les ciències socials com d'altres àmbits del saber, ja que aquesta visió general els proporcionarà una visió més completa del món i els permetrà comprendre millor els canvis que els produeixen en l'entorn econòmic.

L'alumnat hauria de ser capaç de proposar solucions integrals als problemes econòmics, a través de la interdisciplinarietat com a ciutadans i ciutadanes responsables, autònomes i compromeses, sent capaços de fer front als nous reptes econòmics, sempre tenint en compte els objectius de desenvolupament sostenible.

b. Competència específica 2 (CE2)

“Analitzar des d'una perspectiva interdisciplinària el comportament individual i col·lectiu en la presa de decisions econòmiques tenint en compte el problema de l'escassetat, reflexionar sobre els canvis econòmics i socials més rellevants derivats d'aquest problema i actuar en conseqüència”.

En enfrontar-nos a la realitat econòmica del nostre temps, un dels fenòmens que més crida l'atenció és la dificultat per a donar solucions a alguns problemes urgents per part del sistema. Les necessitats il·limitades dels consumidors conviuen amb l'escassetat de recursos i això obliga a assolir la raó de ser de l'economia, que no és un altra que prendre decisions econòmiques que impliquen un cost d'oportunitat i en el qual s'ha de valorar l'eficiència, la utilitat i el valor dels béns i serveis.

Així doncs, l'alumnat tindrà una perspectiva integral d'aquests problemes i serà capaç d'actuar i prendre decisions més precises, ja que seran fruit d'una anàlisi global on hauran tingut en compte no només variables econòmiques, sinó altres de caràcter ètic, psicològic, sociològic, històric i matemàtic, que els permetran reflexionar sobre el conjunt de fenòmens que atrauen el seu interès, i la necessitat de construir entre tots una lògica correcta de la vida social i econòmica.

c. Competència específica 3 (CE3)

“Establir correspondències entre els ODS i els problemes econòmics actuals representatius a través de l'estudi de fets i esdeveniments concrets, analitzant-los amb ajuda d'algunes eines econòmiques i empresarials mitjançant actituds sensibles a més de comportaments responsables i proactius”.

Les transformacions econòmiques dels últims anys presenten noves oportunitats de desenvolupament, però al mateix temps nous riscos cada vegada més persistents com l'augment de les desigualtats, de la precarietat i l'exclusió, i un enorme impacte en el medi natural causat per les activitats humanes.

Davant d'aquesta perspectiva, els ODS constitueixen una crida a l'acció per a posar fi a la pobresa, protegir el medi natural i millorar la vida de les persones, de manera global apostant per noves formes de desenvolupament econòmic més sostenibles i responsables amb el planet, amb l'objectiu de la maximització del benestar comú. En aquest sentit, l'activitat empresarial té un paper crucial, desenvolupant noves estratègies, nous models de negoci i projectes emprenedors que la societat actual demanda, a més de desenvolupar actituds sensibles mitjançant comportaments responsables i proactius.

d. Competència específica 4 (CE4)

“Identificar les principals habilitats i competències que caracteritzen les persones emprenedores dins de la realitat actual, analitzant i valorant els seus perfils i la seua manera d'afrontar els reptes”.

A través de l'emprenedoria es donen respostes diferents als desafiaments i problemes actuals. Analitzar el perfil de les persones emprenedores ens facilita conèixer i distingir les competències personals i socials que influeixen en el desenvolupament de la seua figura com són les creences limitants que provoquen por a l'hora d'emprendre o la importància de la intel·ligència emocional que condicionen la qualitat dels seus pensaments i l'abast dels seus assoliments.

Una vegada conegudes les actituds i aptituds de les persones emprenedores, és necessari que l'alumnat tinga un coneixement més precís de si mateix, les seues habilitats i capacitats, i les seues destresses, així com els seus temors, de manera que li permeta construir el seu propi autoconcepte i li proporcione eines per a manejar la incertesa consubstancial a la realitat actual.

L'alumnat interioritzarà les característiques de les persones emprenedores reconeixent les seues qualitats i competències de manera que pugua aprendre'n i avaluar en quina mesura és capaç d'adquirir-les o potenciar-les amb formació i entrenament, i aplicar-les a la seua vida quotidiana.

e. Competència específica 5 (CE5)

“Analitzar i valorar amb sentit crític les tendències de les estratègies empresarials i els nous models de negoci, en entorns rurals i urbans, locals i globals, i proposar iniciatives que s'identifiquen amb l'ètica empresarial”.

Per a sobreviure amb èxit al pas del temps i als canvis econòmics i socials, les empreses han de tindre una estratègia i visió definida que es veja reflectida en el seu dia a dia. En les empreses, els principis d'inclusió, l'eficiència operativa i compromís amb la investigació es converteixen en prioritats estratègiques que es despleguen en tots els aspectes de la seua operativa diària.

Els canvis en l'entorn competitiu i en la societat han generat noves perspectives en la teoria estratègica empresarial, que han de tindre en compte el nou client cada vegada més exigent i compromés amb la sostenibilitat. El desenvolupament tecnològic, les plataformes de comerç electrònic, les xarxes socials, la presa de decisions basada en una gran quantitat de dades i els canvis de models de negoci, impliquen nous plantejaments a l'hora del disseny d'estratègies.

Ser capaç d'analitzar les diferents estratègies empresarials i poder comprendre millor la visió i el valor de cadascuna i identificar els seus punts forts i febles, així com valorar la importància de la

seua aplicació en diferents entorns rurals, urbans, locals i globals és important per a aconseguir noves propostes concordades als objectius actuals, des d'una perspectiva ètica.

f. Competència específica 6 (CE6)

“Analitzar la transformació econòmica i social i les seues conseqüències, argumentant la importància que tenen la innovació i la revolució digital en l'activitat empresarial, i proposar algunes alternatives a aquests desafiaments.”

En l'actualitat, les empreses han de conviure amb una societat canviant i poc predictable i és per això que la innovació constitueix, juntament amb el capital humà, un dels principals factors que determinen els avantatges competitius de les economies. A més del desenvolupament de nous productes, guanya importància la innovació en els models de negoci. La revolució digital ha de fer possible que s'innove en el procés d'informació de les empreses i que generen noves estructures més eficients.

Encara que la innovació i la digitalització son factors de creació de riquesa i catalitzadors de noves possibilitats de desenvolupament econòmic i social, també generen impactes negatius que han de ser analitzats, com són la desigualtat d'accés a les noves tecnologies, delictes de ciberseguretat, l'obsolescència, creixents problemes de consum de recursos naturals i de fonts energètiques, o l'impacte de la robotització en determinades ocupacions.

g. Competència específica 7 (CE7)

“Aplicar, en els problemes econòmics més rellevants, les estratègies metodològiques pròpies de l'economia, de cerca d'informació, anàlisi, proposta de solucions i comunicació argumentada.”

És important que l'alumnat empre eines pròpies de l'economia experimental, per exemple, dissenyant i posant en marxa experiments econòmics senzills sobre qüestions pròximes al seu dia a dia, analitzant el cost-benefici en un projecte empresarial bàsic i la influència que tindrà aquest projecte en l'entorn on viu, aplicant el mètode científic (establir hipòtesis, observació sistemàtica, experimentació, anàlisi i modificació de l'hipòtesi de partida, si cal). L'alumnat serà capaç d'oferir propostes i solucions que contribueixen a la millora i benestar de la seua societat, sempre des d'una perspectiva sostenible i respectuosa amb el medi ambient, posant l'accent en el consum responsable i la producció sostenible, de manera que les decisions actuals no comprometen les de demà.

4. Competències clau

Les **competències clau** són les capacitats i habilitats que es consideren imprescindibles per a que l'alumnat pugui progressar amb garantia d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Els objectius de l'etapa i les competències específiques de la matèria estan vinculades a l'assoliment de les competències clau.

A més, l'adquisició de cada competència té un caràcter seqüencial i progressiu, i per això la normativa inclou també uns descriptors operatius que concreten el nivell d'adquisició de cada competència.

- a. Competència en comunicació lingüística (CCL). La competència en comunicació lingüística combina varies habilitats dels alumnes ja que comprén tot tipus de comunicacions i soports: des de l'oralitat més habitual fins a la comunicació audiovisual i altres que també precisen del domini de les tecnologies. Així, esta competència tracta la interacció entre les persones. Està vinculada amb pràctiques socials que permeten a l'individu comportar-se com a agent comunicatiu, que produeix i rep missatges a través de la llengua amb distintes finalitats.

El desenvolupament de la matèria afavoreix que l'alumne siga capaç d'explicar fenòmens socials i econòmics usant la terminologia tècnica pròpia de la matèria, de forma precisa i correcta, en diferents àmbits així com buscar i seleccionar informació en diverses fonts, diferenciant entre fets, opinions i previsions. A més, promou el diàleg com a eina

primordial per a la convivència i la resolució de conflictes, així com el desenvolupament sostenible amb l'estudi dels nous model de negoci.

CCL1. S'expressa de forma oral, escrita, signada o multimodal amb fluïdesa, coherència, correcció i adequació i amb actitud cooperativa i respectuosa tant per a intercanviar informació, crear coneixement i argumentar les seues opinions com per a establir i cuidar les seues relacions interpersonals.
CCL2. Comprén, interpreta i valora amb actitud crítica textos orals, escrits, signats o multimodals dels distints àmbits, amb especial èmfasi en els textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, per a participar de manera activa i informada i per a construir coneixement.
CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera autònoma informació procedent de diferents fonts avaluant la seua fiabilitat i pertinença en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar-la de manera clara i rigorosa adoptant un punt de vista creatiu i crític a la par que respectuós amb la propietat intel·lectual.
CCL4. Llegeix amb autonomia obres rellevants de la literatura posant--les en relació amb el seu context social i històric de producció, amb la tradició literària anterior i posterior i examinant la petjada del llegat en l'actualitat, per construir i compartir la seua pròpia interpretació argumentada de les obres, crear i recrear obres d'intenció literària i conformar progressivament un mapa cultural.
CCL5. Posa les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones evitant i rebutjant els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir la utilització no només eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.

- b. Competència plurilingüe (CP). Aquesta es basa en la capacitat d'utilitzar diferents llengües per a comunicar-se. A més de millorar i perfeccionar la llengua materna, esta competència anima a enriquir la comunicació dels alumnes amb el domini d'altres llengües: les llengües oficials, les llengües d'ús extens i inclús llengües clàssiques.

Aquesta assignatura es dona en valencià el que suposa utilitzar aquesta competència en totes les classes tant oralment com escrita. A més, ampliarem continguts amb pàgines web i textos en llengua anglesa.

CP1. Utilitza amb fluïdesa, adequació i acceptable correcció una i més llengües a més de la familiar o de les familiars, per a respondre a les seues necessitats comunicatives amb espontaneïtat i autonomia en diferents situacions i contextos dels àmbits personals, socials, educatiu i professional.
CP2. A partir de les seues experiències, desenvolupa estratègies que li permeten ampliar i enriquir de forma sistemàtica el seu repertori lingüístic individual amb el fi de comunicar-se de manera eficaç.
CP3. Coneix i valora críticament la diversitat lingüística i cultural present en la societat, integrant-la en el seu desenvolupament personal i ficant-la per davant de la comprensió mútua com característica central de la comunicació, per a fomentar la cohesió social.

- c. Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia (CMCT). Aquesta matèria està relacionada amb les STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) i combina la importància de les matemàtiques, de les ciències i de la tecnologia per a fer front als problemes del món modern. Implica aplicar el raonament matemàtic per a descriure, interpretar i predir diferents fenòmens en el seu context a través de les àrees relatives als nombres, l'àlgebra, la geometria i l'estadística.

L'economia i l'emprenedoria utilitza ferramentes matemàtiques com funcions, equacions, ràtios i gràfics. A més, farem ús del mètode científic per adquirir i avançar cap a nous coneixements, contrastats empíricament.

STEM1. Selecciona i utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions pròpies de la modalitat elegida i utilitza estratègies variades per a la resolució de problemes analitzant críticament les solucions i tornant a formular el procediment, si fora necessari.
STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar fenòmens relacionats amb la modalitat elegida, confiant en el coneixement com a motor del desenvolupament, es planteja hipòtesis i contrastant-les o comprovant-les mitjançant l'observació, l'experimentació i la investigació, utilitzant ferramentes i instruments adequats, apreciament la importància de la precisió i la veracitat i mostrant una actitud crítica sobre l'abast i les limitacions dels mètodes utilitzats.
STEM3. Planteja i desenvolupa dissenyant i creant prototips i models per a generar i utilitzar productes que donen solució a una necessitat o problema de forma col·laborativa, procurant la participació de tot el grup, resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir, adaptant-se davant la incertesa i avaluant el producte obtingut d'acord als objectius proposats, la sostenibilitat i l'impacte transformador en la societat.
STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevant d'investigacions de forma clara i precisa, en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols,...) i aprofitant la cultura digital amb ètica i responsabilitat i valorant de forma crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida per a compartir i construir nous coneixements.
STEM5. Planeja i duu a terme accions fonamentades científicament per a promoure la salut física i mental, i preservar el medi ambient i els essers vius, practicant el consum responsable, aplicant principis d'ètica i seguretat per a crear valor i transformar el seu entorn de forma sostenible adquirint compromisos com a ciutadà en l'àmbit local i global.

- d. Competència digital (CD). La competència digital es fonamental en el món actual, i encara ho serà més el dia de demà. Aquesta implica adquirir habilitats i actituds necessàries per a ser competent en un entorn digital. Per això, l'alumnat ha d'aprendre a utilitzar les noves tecnologies per a ser més creatius, més crítics, saber buscar informació, etc. Això bé, sempre d'una manera responsable.

En la matèria, l'ús d'Internet i l'ús creatiu, crític i segur de les noves tecnologies de la informació i la comunicació seran instruments clau a l'aula ja que els alumnes utilitzaran programes informàtics per a la elaboració de gràfics, projectes, PDFs, Power Points, per a l'anàlisi de dades, el desenvolupament de pressupostos i plans financers, etc.

CD1. Realitza cerques avançades comprenent com funcionen els motors de cerques en Internet aplicant criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant els resultats de manera crítica i organitzant l'emmagatzematge de la informació de manera adequada i segura per a reutilitzar-la posteriorment.
CD2. Crea, integra i elabora continguts digitals de forma individual o col·lectiva, aplicant mesures de seguretat i respectant, en tot moment, els drets d'auditoria digital per a ampliar els seus recursos i generar nous coneixement.
CD3. Selecciona, configura i utilitza dispositius digitals, ferramentes, aplicacions i serveis en línia, i els incorpora en el seu entorn personal d'aprenentatge digital per a comunicar-se, compartir informació, gestionant de manera responsable les seues accions, presència i visibilitat en la xarxa i exercint una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.
CD4. Avalua riscos i aplica mesures ja que utilitza les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient i fa ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes

tecnologies.

CD5. Desenvolupa solucions tecnològiques innovadores i sostenibles per tal de donar resposta a necessitats concretes, mostrant interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic.

- e. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA). Aquesta competència és imprescindible per a l'aprenentatge permanent i es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge. El seu objectiu és que els alumnes cada vegada més sàpiguen aprendre de manera autònoma i eficaç.

L'alumnat construirà el seu propi aprenentatge en matèria d'economia i emprenedoria, buscarà l'aplicació pràctica dels seus coneixements i reflexionarà sobre les situacions que es troba a l'entorn que li envolta.

CPSAA1.1. Enforteix l'optimisme, la resiliència, i la cerca d'objectius de manera autònoma per fer eficaç el seu aprenentatge.

CPSAA1.2. Desenvolupa una perspectiva autònoma, gestionant constructivament els canvis, la participació social i la pròpia activitat per tal de dirigir la seua vida.

CPSAA2. Adopta de forma autònoma un estil de vida sostenible, atén al benestar físic i mental propi i de la resta, buscant i oferint recolzament en la societat per a construir un món més saludable.

CPSAA3.1. Mostra sensibilitat cap a les emocions i experiències de la resta, sent conscient de la influència que exerceix el grup en les persones, per a consolidar una personalitat amb empatia, independent i intel·ligent.

CPSAA3.2. Distribueix en un grup les feines, recursos i responsabilitats de manera equitativa, afavorint un enfocament sistemàtic per a contribuir a la consecució dels objectius compartits.

CPSAA4. Compara, analitza, avalua i sintetitza dades, informació i idees dels mitjans de comunicació per tal d'obtenir conclusions lògiques de forma autònoma, valorant la fiabilitat de les fonts.

CPSAA5. Planifica a llarg termini els propòsits i els processos de la construcció del coneixement, relacionant els diferents camps per a desenvolupar els processos autoregulats de l'aprenentatge que li permeten transmetre eixe coneixement, proposar idees creatives i resoldre problemes amb autonomia.

- f. Competència ciutadana (CC). Aquesta competència comprèn la competència social i la cívica i tracta temes tan importants com la igualtat i la no discriminació, la democràcia, la justícia i els drets humans. La competència social busca el benestar personal i col·lectiu, amb un bon estat de salut físic i mental, en tant que la competència cívica es centra en el coneixement de conceptes sociopolítics i econòmics de caràcter més global com la solidaritat i la convivència considerant els esdeveniments històrics.

La nostra assignatura és important en aquesta competència, perquè l'alumnat aprendrà a ser més conscients del seu paper com a consumidor, productor, estalviador, inversor, emprenedor o contribuent, des d'avui i mirant cap el futur. La matèria tracta aquesta competència en molts punts com l'escassetat, l'economia del comportament i la presa de decisions, la Responsabilitat Social Corporativa, la bretxa salarial, les habilitats dels emprenedors i els nous models de negoci, l'economia submergida, etc.

CC1. Analitza fets, normes i idees relatives a la dimensió social, històrica, cívica i moral de la seua pròpia identitat, per a contribuir a la consolidació de la seua maduresa personal i social, adquirir una consciència ciutadana, desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític, i establir una interacció pacífica i respectuosa amb la

resta i l'entorn.
CC2. Reconeix, analitza i aplica en diferents contextos, de forma crítica i conseqüent, els principis, idees i valors relatius al procés d'integració europea, la Constitució espanyola, els drets humans, la història i el patrimoni cultural propis, a la vegada que participa en tot tipus d'activitats en grup amb una actitud coherent amb els principis democràtics, el compromís ètic amb la igualtat, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.
CC3. Adopta un judici propi i argumentat davant de problemes ètics i filosòfics d'actualitat, afrontant amb actitud dialogant la pluralitat de valors, creences i idees, rebutjant tot tipus de discriminació i violència, i promovent activament la igualtat i efectiva entre dones i homes.
CC4. Analitza les relacions de interdependència entre les nostres formes de vida i l'entorn, realitzant un anàlisi crític de la petjada ecològica de les accions humanes, i demostrant un compromís ètic i socialment responsable amb activitats i hàbits que condueixen a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i la lluita contra el canvi climàtic.

- g. Competència emprenedora (CE). Aquesta competència ens ajuda a transformar les idees en realitat, en funció dels objectius personals i professionals. Promourà la formació de persones competents amb capacitat d'anàlisi, organització, adaptació, presa de decisions, resolució de problemes, treball cooperatiu, responsabilitat, sentit crític, autonomia i confiança en un mateix.

A la nostra matèria, l'alumnat desenvoluparà habilitats individuals i socials, treballarà en grup aplicant qualitats com l'empatia i la intel·ligència emocional per a assolir els objectius marcats, dissenyarà un prototip en funció de les necessitats de l'entorn local i crearà un projecte d'iniciativa emprenedora en tots els seus elements fonamentals.

CE1. Avalua necessitats i oportunitats i afronta reptes, amb sentit crític i ètic, avaluant la seua sostenibilitat i comprovant, a partir de coneixements tècnics específics, l'impacte que pot suposar en l'entorn, per a presentar i executar idees i solucions innovadores dirigides a distints contextos, tant locals com globals, en l'àmbit personal, social i acadèmic, amb projecció professional emprenedora.
CE2. Avalua i reflexiona sobre les forteses i febleses pròpies i de la resta, fent ús d'estratègies i habilitats socials, i utilitza els coneixements econòmics i financers per a donar resposta en contextos locals i globals, aplicant estratègies i destreses que agilitzen el treball en equip, per tal d'optimitzar els recursos necessaris per a la construcció d'una iniciativa emprenedora de valor.
CE3. Duu a terme el procés de creació d'idees i solucions innovadores i pren decisions, amb sentit crític i ètic, aplicant coneixements tècnics específics i estratègies àgils de planificació i gestió de projectes, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per a elaborar un prototip final de valor per a la resta, considerant tant l'experiència d'èxit com de fracàs, una oportunitat per a aprendre.

- h. Competència en consciència i expressions culturals (CCEC). L'última de les competències clau ens parla de la importància i la riquesa de les diferents cultures, i de la necessitat de conèixer-les, apreciar-les i apropar-nos a elles amb una actitud oberta i respectuosa. També fomenta la creativitat i la participació en la vida cultural, contribuint al patrimoni cultural i artístic de totes les comunitats del món.

En la nostra matèria aquesta competència està present a través de la iniciativa, la creativitat i la imaginació pròpies per a fer prototips i idees de negoci innovadores, considerant la diversitat cultural i social del nostre entorn local.

CCEC1. Reflexiona, promou i valora críticament el patrimoni cultural i artístic de qualsevol època, contrastant les seues singularitats i partint de la seua pròpia identitat, per tal de defensar la llibertat
---

d'expressió, la igualtat i l'enriquiment inherent a la diversitat.
CCEC2. Investiga les especificitats i intencionalitats de diferents manifestacions artístiques i culturals del patrimoni, mitjançant una postura de recepció activa, diferenciant i analitzant els diferents contextos, mitjans i soports en què es materialitzen, així com els llenguatges i elements tècnics i estètics que les caracteritzen.
CCEC3.1. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions amb creativitat i esperit crític, realitzant amb rigor les seues pròpies produccions culturals i artístiques, per a participar de forma activa en la promoció dels drets humans i els processos de socialització i de construcció d'identitat personal que se deriven de la pràctica artística.
CCEC3.2. Descobreix l'autoexpressió, a través de la interactuació corporal i l'experimentació amb diferents ferramentes i llenguatges artístics, enfrontant-se a situacions creatives amb una actitud d'empatia i col·laboradora, i amb autoestima, iniciativa i imaginació.
CCEC4.1. Selecciona i integra amb creativitat diferents mitjans i soports, així com tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per tal de dissenyar i produir projectes artístics i culturals sostenibles, analitzant les oportunitats de desenvolupament personal, social i laboral que ofereixen servint-se de la interpretació, la execució, la improvisació o la composició.
CCEC4.2. Planifica, adapta i organitza els seus coneixements, destreses i actituds per a respondre amb creativitat i eficàcia als exercicis derivats d'una producció cultural o artística, individual o col·lectiva, utilitzant diferents llenguatges, codis, tècniques, ferramentes i recursos plàstics, visuals, audiovisuals, musicals, corporals o escènics, valorant tant el procés com el producte final i considerant les oportunitats personals, socials, inclusives i econòmiques que ofereixen.

5. Sabers bàsics

Els **sabers bàsics** són el conjunt de coneixements, destreses i actituds que constitueixen els continguts propis d'una matèria o àmbit d'aprenentatge, que permeten l'adquisició de les competències específiques.

Els sabers bàsics de la matèria s'organitzen en tres blocs. El primer tracta de la microeconomia i pretén l'adquisició de coneixements econòmics bàsics relacionats amb el problema de l'escassetat i decisions, l'organització econòmica o la producció. El segon bloc es vincula a la macroeconomia amb conceptes com les errades del mercat i la intervenció de l'Estat, el sistema financer, la globalització i el desenvolupament sostenible. El tercer bloc es centra en l'emprenedoria i el coneixement de les habilitats i actituds de les persones emprenedores, i en l'activitat empresarial i els nous models de negoci a conseqüència de la revolució tecnològica i digital.

Segons disposa el Decret 108/2022, del 5 d'agost del Consell pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum del batxillerat, els sabers bàsics s'estructuren de la següent manera:

<p>BLOC 1. ECONOMIA.</p> <p>Subbloc 1.1. El problema econòmic de l'escassetat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'economia i l'escassetat: l'eficiència i els sistemes d'assignació de recursos. • El cost d'oportunitat. La utilitat i el valor del béns • Els agents econòmics i el comportament racional. Fallades de la racionalitat. • El flux circular de la renda. <p>Subbloc 1.2. L'economia com a ciència social.</p>

- L'economia com a ciència social.
- La modelització matemàtica com a eina per a l'anàlisi econòmica: la complexitat de la realitat i la incorporació de supòsits simplificadors.
- Relació de l'economia amb altres disciplines.

Subbloc 1.3. El mercat.

- El funcionament del mercat.
- Les fallades del mercat i la intervenció del sector públic. Fallades del sector públic i les seues implicacions.

Subbloc 1.4. Entorn financer.

- Diners i transaccions. Sistema financer.
- Planificació i gestió de les finances personals: risc i benefici.

Subbloc 1.5. Entorn macroeconòmic.

- Anàlisi de l'oferta i la demanda agregada.
- Macromagnituds: anàlisi de les interrelacions que existeixen entre els diversos elements i agregats de la realitat econòmica.
- La maximització del benestar social i el debat eficiència versus equitat.

Subbloc 1.6. Els reptes de l'economia actual.

- Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i els reptes de l'economia actual.
- Canvi climàtic, el desenvolupament sostenible i l'economia circular.
- Tolerància davant diferents opinions i perspectives relacionades amb les solucions als problemes econòmics.

BLOC 2. EMPRENEDORIA.

Subbloc 2.1. La persona emprenedora i les seues qualitats.

- La persona emprenedora i intraemprenedora.
- Competències, qualitats i hàbits de la persona emprenedora. La intel·ligència emocional i la intel·ligència executiva.
- L'esperit emprenedor: cerca de necessitats i oportunitats.
- Missió i visió de la persona emprenedora.

Subbloc 2.2. Gestionar l'emprenedoria.

- Creences sobre emprenedoria: la por d'emprendre i la gestió de l'error com una oportunitat per a aprendre.
- La gestió de grups i la teoria de les relacions humanes.
- Tècniques de motivació.

Subbloc 2.3. Autoavaluació de l'emprenedoria.

- Entrenament de la creativitat i proactivitat. Idees per a un projecte emprenedor.
- Estratègies i tècniques d'anàlisi de projectes i iniciatives empresarials. L'anàlisi DAFO.
- Autoavaluació de la persona emprenedora. Eines.
- Contribució de les persones emprenedores al desenvolupament econòmic sostenible i ètic.

BLOC 3. ACTIVITAT EMPRESARIAL.

Subbloc 3.1. Cultura empresarial.

- Cultura empresarial i gestió del talent. Lideratge.
- Anàlisi del paper de la dona en l'activitat empresarial.
- Noves estratègies d'emprenedoria sostenible.
- Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l'anàlisi de presa de decisions.

Subbloc 3.2. Canvis en els models de negoci.

- Identificació de nous models de negoci.
- Mercat i clients.
- La revolució tecnològica.

Subbloc 3.3. Tendències en el model empresarial.

- L'empresa del futur, lloc de treball i tendències.
- Estratègies i gestió empresarial.
- Transformació digital: màrqueting digital.
- Innovació i sostenibilitat.

6. Situacions d'aprenentatge

Les situacions d'aprenentatge contribueixen a l'adquisició de les competències específiques i les competències clau, i suposen situacions que enfronten l'alumnat a una experiència o repte en el qual ha de mobilitzar tots els seus coneixements i sabers bàsics.

Aquesta matèria contribueix a formar persones crítiques i responsables davant els problemes actuals relatius al medi ambient, consumisme innecessari o els efectes de la digitalització. I també a donar resposta a problemes de l'entorn pròxim, posant de manifest el seu compromís en l'àmbit local i global, valorant les competències i qualitats que ha de tindre una persona emprenedora conscient dels nous reptes.

a. Organització i seqüenciació de les Unitats Didàctiques

En aquest punt anem a veure, en primer lloc, una taula amb la relació dels blocs de continguts amb les unitats didàctiques i en segon lloc, farem una seqüenciació de les unitats en sessions, mesos i avaluacions.

TAULA I. ORGANITZACIÓ DE LES UNITATS DIDÀCTIQUES

BLOC	SUBBLOC	UNITAT DIDÀCTICA
Bloc 1. Economia (Microeconomia)	Subbloc 1.1. El problema econòmic de l'escassetat Subbloc 1.2. L'economia com a ciència social	UD1. L'economia com la ciència de l'elecció.
	Subbloc 1.3. El mercat	UD2. El funcionament del mercat i la intervenció del Sector Públic.
		UD3. Les decisions i l'economia del benestar..
		UD4. Producció i mercat.
Bloc 1. Economia (Macroeconomia)	Subbloc 1.4. Entorn financer Subbloc 1.5. Entorn macroeconòmic	UD5. Les errades del mercat i el paper de l'Estat. UD6. Oferta i demanda agregada i les macromagnituds.
	Subbloc 1.6. El reptes de l'economia actual	UD7. El desenvolupament sostenible i l'economia circular.
	Bloc 2. Emprenedoria Bloc 3. Activitat empresarial	Subbloc 2.1. La persona emprenedora i les seues qualitats Subbloc 2.2. Gestionar l'emprenedoria
Subbloc 2.3. Autoavaluació de l'emprenedoria		UD9. Creativitat i anàlisi del projecte emprenedor.
Subbloc 3.1. Cultura empresarial		UD11. L'empresa i l'emprenedoria sostenible.
Subbloc 3.2. Canvis en els models de negoci Subbloc 3.3. Tendències en el món empresarial		UD10. Nous models de negoci: informació i empresa digital.

TAULA II: UNITATS PER SESSIONS, MESOS I AVALUACIÓ			
UD	SESSIONS	MESOS	AVALUACIÓ
UD1	9	Setembre	Primera
UD2	11	Setembre - Octubre	
UD3	9	Octubre	
UD4	13	Novembre	
UD5	15	Novembre - Desembre	Segona
UD6	13	Gener	
UD7	12	Gener - Febrer	
UD8	9	Febrer - Març	Tercera
UD9	13	Març	
UD10	16	Abril - Maig	
UD11	12	Maig	

b. Descripció de les unitats didàctiques

Aquest apartat estarà destinat a veure d'una manera més visual tot el vist fins ara. Per a tal fi es confecciona una **taula relacionant les unitats didàctiques amb els sabers bàsics, les situacions d'aprenentatge, les competències clau i les competències específiques.**

TAULA III. RELACIÓ ENTRE UNITATS, SABERS BÀSICS, SITUACIONS D'APRENENTATGE, COMPETÈNCIES CLAU I COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

UD	SABERS BÀSICS	SITUACIONS D'APRENENTATGE	C. CLAU	C. ESPECÍFIQUES
UD1	<p>L'economia i l'escassetat: l'eficiència i els sistemes d'assignació de recursos. El cost d'oportunitat. La utilitat i el valor dels béns.</p> <p>L'economia com a ciència social.</p> <p>La modelització matemàtica com a eina per a l'anàlisi econòmica.</p> <p>Relació de l'economia amb altres disciplines.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Identificació de les necessitats naturals, socials, col·lectives o públiques en entorns locals, comarcals o globals. Sensibilització davant l'escassetat física i econòmica a diverses zones del planeta. Estudi d'un model econòmic renda-consum que serveix per a entendre com funciona el mètode científic. Classificació de proposicions extretes de la premsa per Internet en normatives, positives, macro o micro. Cerca a Internet de la relació de l'Economia amb altres disciplines. 	<p>CCL</p> <p>CP</p> <p>CMCT</p> <p>CD</p> <p>CPSAA</p> <p>CC</p> <p>CCEC</p>	<p>CE1</p> <p>CE2</p> <p>CE7</p>
UD2	<p>Els factors de producció.</p> <p>Els sectors i sistemes econòmics.</p> <p>La frontera de possibilitats de producció i la relació amb el creixement econòmic.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Classificació dels factors productius utilitzats en les empreses de la província que pertanyen a diferents sectors d'activitat. Identificació dels béns o serveis produïts, i el seu preu a partir de la utilitat que generen. Càlcul numèric del cost d'oportunitat en la presa decisions econòmiques. Anàlisi gràfic de l'eficiència i el cost d'oportunitat a través d'una FPP. Comparació de com s'assignen els recursos als diferents sistemes econòmics. Exercicis pràctics del funcionament del flux circular de la renda en economies locals o globals. 	<p>CCL</p> <p>CP</p> <p>CMCT</p> <p>CD</p> <p>CPSAA</p> <p>CC</p> <p>CCEC</p>	<p>CE1</p> <p>CE2</p> <p>CE7</p>

<p>UD3</p>	<p>Els agents econòmics i el comportament racional. Fallades de la racionalitat. La economia del benestar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració de la racionalitat econòmica observada en una sèrie de decisions preses per diversos agents econòmics, a diferents nivells . • Identificació de la relació entre decisions i racionalitat. 	<p>CCL CP CMCT CD CPSAA CC CCEC</p>	<p>CE1 CE2 CE7</p>
<p>UD4</p>	<p>El flux circular de la renda. El funcionament del mercat. La producció.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identificació dels mercats més importants de béns, serveis i factors productius a l'economia provincial. • Descripció i anàlisi gràfic dels factors que afecten a l'oferta i demanda individual d'un bé o servei. • Exercicis numèrics i gràfics de determinació de quantitats i preus d'equilibri, i representació gràfica de situacions d'excés d'oferta o demanda. • 	<p>CCL CMCT CD CPSAA CC</p>	<p>CE2 CE7</p>
<p>UD5</p>	<p>Les fallades del mercat i la intervenció del sector públic. Fallades del sector públic i les seues implicacions.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identificació de les principals fallades de mercat en l'economia regional i com intervé el Sector Públic. • Cerca a Internet de casos reals d'aplicació d'una política econòmica concreta en funció de la fallada de mercat. I de les fallades del Sector Públic en la seua intervenció • Estudi de casos pràctics d'intervencions amb política fiscal, monetària i de rendes, així com de política econòmica estructural, amb els instruments utilitzats. 	<p>CCL CMCT CD CPSAA CC</p>	<p>CE2 CE7</p>

<p>UD6</p>	<p>Diners i transaccions. Sistema financer. Planificació i gestió de les finances personals: risc i benefici. Anàlisi de l'oferta i la demanda agregada. Macromagnituds i les seues interrelacions. La maximització del benestar social i el debat eficiència versus equitat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identificació dels principals actius i intermediaris en el Sistema Financer europeu. • Principals productes de renda fixa i renda variable. Funcionament de la Borsa de Valors i dels fons d'inversió. • Classificació dels diners, dels comptes bancaris i de les targetes bancàries. • Exercicis numèrics d'elaboració de pressupostos personals. • Càlcul numèric del cost dels principals deutes personals. • Relació entre projecte d'inversió personal i recursos financers, considerant el seu cost. • Anàlisi gràfic dels factors que desplacen les corbes d'oferta i demanda agregada i la determinació de l'equilibri macroeconòmic. • Determinació de la demanda agregada a l'economia espanyola desagregant el seus components: consum agregat, inversió, despesa pública i balança comercial. • Estudi de les principals macromagnituds de producció, renda, preus i ocupació. Relacions entre les macromagnituds de renda i producció. Exercicis numèrics de càlcul de magnituds de renda, producció i ocupació. • Valoració crítica del PIB com a indicador de benestar. Debat eficiència versus equitat a nivell micro i macro. • Treball de recerca de les causes i conseqüències de les pujades de preus a l'economia global i local. 	<p>CCL CP CMCT CD CPSAA CC CCEC</p>	<p>CE1 CE2 CE3 CE7</p>
-------------------	--	---	---	---

<p>UD7</p>	<p>Els Objectius del Desenvolupament Sostenible i els reptes de l'economia actual. Canvi climàtic i l'economia circular.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració crítica de la pobresa i el subdesenvolupament en àmplies zones del planeta. • Anàlisi dels problemes derivats del canvi climàtic. • Anàlisi dels efectes de la globalització a nivell sectorial, personal i espacial. Els moviment migratoris a l'economia actual. • Lectura de la “Guia dels gànduls per a salvar el món”, per a prendre consciència de la necessitat d’actuar en el sentit dels ODS. • Aplicació de les 7R de l'economia circular en diferents empreses del teu entorn. • Cerca d'empreses que gaudeixen del certificat de sostenibilitat de comerç just. 	<p>CCL CMCT CD CPSAA CC CE CCEC</p>	<p>CE3</p>
-------------------	--	--	---	------------

UD8	<p>La persona emprenedora, les seues competències, qualitats i habilitats. Missió i visió. La intel·ligència emocional i la intel·ligència executiva.</p> <p>L'esperit emprenedor: cerca de necessitats i oportunitats. La por d'emprendre i la gestió de l'error com a oportunitat per aprendre.</p> <p>La gestió de grups i la teoria de les relacions humanes. Tècniques de motivació.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Enumeració de les qualitats personals i les destreses d'emprenedors i empresaris coneguts del municipi. Tipus d'emprenedors. • Identificació de les febleses i forteses pròpies en relació a una idea emprenedora. Elaboració del DAFO personal. Determinació de la missió i visió teua i d'altres projectes de negoci. • Pluja d'idees sobre nínxols de mercat i necessitats no cobertes al teu voltant. • Identificació d'estratègies comunicatives en un grup i estils de lideratge en diferents contextos. Valoració de la importància de l'aplicació de la intel·ligència emocional en el treball. • Assignació de rols grupals i pràctica de dinàmiques de grup. • Estudi de diferents estratègies de motivació en funció del context i el sector d'activitat. 	<p>CCL CD CPSAA CC CE CCEC</p>	<p>CE4</p>
UD9	<p>Entrenament de la creativitat i proactivitat. Idees per a un projecte emprenedor.</p> <p>Estratègies i tècniques d'anàlisi de projectes empresarials. L'anàlisi DAFO.</p> <p>Contribució de les persones emprenedores al desenvolupament econòmic, sostenible i ètic.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anàlisi dels jaciments d'ocupació a l'economia local, a partir de l'anàlisi de les necessitats de la zona. • Descripció de projectes emprenedors de la zona (social, cultural i artístic) després d'entrevistes personals i cerca a Internet, i valoració de la seua ètica i sostenibilitat. • Elaboració del DAFO d'empreses de distinta grandària i sector d'activitat • A partir d'una sèrie d'idees de negoci d'èxit a altres llocs, valoració de les que podrien ser implantades al municipi. • Anàlisi de tècniques per a desenvolupar la creativitat. 	<p>CCL CD CPSAA CE CCEC</p>	<p>CE7 CE5</p>

UD11	<p>Cultura empresarial. Lideratge. Anàlisi del paper de la dona en l'empresa.</p> <p>Estratègies d'emprenedoria sostenible.</p> <p>Perseverança, iniciativa i flexibilitat en la presa de decisions del projecte empresarial.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboració d'un projecte emprenedor ètic i sostenible. Tràmits de constitució i de posada en marxa. • Disseny per grups d'un pla d'empresa. Anàlisi pràctic de la seua viabilitat i descripció del pla financer. Definir els elements del màrqueting digital. • Cerca a Internet de projectes emprenedors desenvolupats per dones. Síntesi i exposició oral. • Anàlisi de la incorporació dels nous hàbits i desenvolupament tecnològic a la cultura de l'empresa. • Cerca a Internet i descripció de noves iniciatives d'economia social. • Identificació de canvis en el lideratge motivat per les noves teories organitzatives. 	<p>CCL</p> <p>CP</p> <p>CD</p> <p>CPSAA</p> <p>CC</p> <p>CE</p> <p>CCEC</p>	<p>CE7</p> <p>CE5</p>
UD10	<p>Identificació de nous models de negoci. Mercats i clients.</p> <p>Innovació i sostenibilitat. Estratègies empresarials.</p> <p>Les tendències i els llocs de treball.</p> <p>Transformació digita: màrqueting digital.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identificació dels nous models de negoci derivats dels canvis socials, culturals i tecnològics. Descripció de la seua cadena de valor i valorar la importància del big data. • Anàlisi de les noves tendències en el mercat de treball derivades de la digitalització. • Debat sobre la importància de les xarxes socials en la promoció i la publicitat i valoració dels riscos del univers digital. • Valoració de les noves estratègies empresarials derivades dels nous hàbits de consum. • Descripció de les innovacions en producte, en organització i en comercialització en empreses globals i locals. 	<p>CCL</p> <p>CP</p> <p>CD</p> <p>CPSAA</p> <p>CC</p> <p>CE</p> <p>CCEC</p>	<p>CE5</p> <p>CE6</p>

c. Interdisciplinarietat

Segons dia John Maynard Keynes: “L'economista ha de tindre una rara combinació de dots. Ha de ser, d'alguna manera matemàtic, historiador, estadista i filòsof. Ha de dominar el llenguatge científic i expressar-se, i fer-se entendre en el vulgar. Ha de ser simultàniament desinteressat i utilitari; tant fora de la realitat com un artista i a voltes tan apegat a la terra com un polític”. En aquest sentit, la nostra matèria es pot relacionar amb les següents assignatures:

- Lengua castellana i valenciana: En moltes activitats serà necessària la lectura i comprensió de textos per a posterior debat i posada en comú. Qualsevol text sobre emprenedoria, cultura empresarial o actualitat econòmica serà analitzat.
- Matemàtiques: L'ús de la calculadora, la resolució de problemes numèrics senzills, la interpretació de gràfics, etc. estaran presents sobretot en el primer blocs de sabers bàsics.
- Informàtica: És necessari que sàpiguen realitzar cerques en Internet per a aprendre per si mateix conceptes econòmics i empresarials, realitzar i entregar activitats a través d'Aules, utilitzar les fulles de càlcul i de text, dissenyar presentacions, etc.
- Història: Servirà per a observar l'evolució i les noves tendències en el món de l'economia i l'empresa o l'adquisició i comprensió dels nous valors socials i mediambientals que són incorporats en l'empresa actual.
- Geografia: ens ajudarà a entendre la importància d'integrar el binomi empresa – medi ambient, la globalització i els moviments de persones arreu del món, o el paper d'institucions com la Unió Europea.
- Ètica: Amb l'estudi de la RSC, el consum responsable, el desenvolupament sostenible, les necessitats il·limitades i l'ús solidari dels recursos escassos, etc.

d. Elements transversals

Els elements transversals que es troben en consonància amb la LOMLOE són els següents:

- Comprensió lectora.
- Expressió oral i escrita.
- Comunicació audiovisual i TIC.
- Educació emocional i valors.
- Foment de la creativitat i de l'esperit científic.
- Educació per a la salut (incluida la sexual).

7. Metodologia.

La **metodologia** són el conjunt de procediments utilitzats per adquirir les competències específiques i els seus descriptors operatius, i assolir els objectius de la Etapa educativa.

A la proposta metodològica és element essencial el perfil d'eixida. El perfil d'eixida és la pedra angular de l'edifici curricular i és l'element que determina les competències a adquirir i el disseny de situacions d'aprenentatge per a aconseguir-les.

Quant a la dimensió aplicada, el perfil d'eixida se concreta en la formulació d'un conjunt de descriptors operatius de les competències clau. Per tant, fixa les competències clau que l'alumnat ha d'haver assolit i desenvolupat en finalitzar l'educació bàsica.

a. Metodologia específica.

La **metodologia a la matèria** es basa en combinar aspectes teòrics i pràctics amb la finalitat d'assolir les competències específiques, que portaran a l'adquisició de les competències clau i els seus descriptors operatius.

A la nostra matèria, l'alumnat haurà de reflexionar davant els problemes econòmics d'actualitat i buscar solucions innovadores i ètiques. Haurà de seguir un mètode científic per a la contrastació de diferents aspectes de la realitat, o haurà de mostrar creativitat i persistència en la comprensió i creació de projectes d'empresa ètics i sostenibles.

Alguns criteris per a dissenyar situacions de aprenentatge en les Unitats Didàctiques serien:

- Relacionar-les amb activitats d'àmbit local i pròxim a l'alumne
- Establir situacions que permeten la utilització dels ODS
- Establir relacions amb altres matèries per a adquirir una visió integral de la matèria
- Promoure la competència clau de aprendre a aprendre i desenvolupar un plantejament crític
- Promoure activitats per a ser abordades de manera cooperativa, a través del diàleg, el debat en grup i la distribució de les tasques, buscant solucions de consens
- Proposar activitats a l'aula que permeten traslladar la solució a problemes reals de fora de l'aula
- Impulsar l'ús de les noves tecnologies digitals i audiovisuals

Així, s'afavorirà l'aprenentatge basat en la interacció a través del diàleg (debat), la contextualització en l'entorn més pròxim i el treball cooperatiu. Tot això, a partir d'estratègies d'exposició, d'investigació o indagació i d'observació que facen aplicable allò que s'ha après a la vida real.

La forma més comuna de presentar els continguts és per mitjà de preguntes àmplies, amb la finalitat que es compreguen els continguts bàsics, acompanyats d'una explicació dels diferents apartats sobre els què es pot reflexionar. La flexibilitat serà un principi bàsic i seran clau els següents elements didàctics:

- Metodologia activa: Motivació i justificació mitjançant la realització d'activitats relacionades amb el tema que mostren als alumnes la necessitat de conèixer els sabers bàsics i el seu ús pràctic.
- Activitats de anàlisi de la informació i de síntesis, amb la finalitat d'adquirir un aprenentatge que els permeta continuar aprenent per si mateix.
- Activitats individuals en alguns casos i en grups per un altre tipus de contingut.
- Promoure la participació activa en totes les activitats de l'aula.
- Activitats de reforç, basades en la realització d'activitats senzilles i individualitzades per assolir les competències, i activitats d'ampliació, per als alumnes que desitgen continuar aprenent.

b. Activitats complementàries i extraescolars

No es preveuen activitats complementàries o extraescolars per aquest grup d'alumnes.

c. Activitats de reforç i aplicació

Les activitats com a accions ordenades que el professorat duu a terme per desenvolupar situacions d'aprenentatge, han de planificar-se per a respondre a les necessitats individuals.

Com a activitats de reforç, tractarem la diversitat dins de l'aula amb distints instruments, com la proposta diferenciada d'activitats, ritmes distints, tasques que contempen un diferent nivell d'execució, sempre atenent al context i situació de cada alumne en eixe moment.

Com a activitats d'ampliació, se'ls planteja a l'alumnat la realització d'activitat diverses que suposen l'aprofundiment en algun apartat del currículum.

d. Organització, agrupaments i recursos

Respecte a l'**organització de l'espai a l'aula**, la seua distribució serà funcional i modificable en funció del tipus d'activitat a realitzar.

Respecte a l'**agrupació dels alumnes**, esta podrà ser individual, en xicotet grup o en grup classe, depenent de l'activitat.

I finalment, respecte als recursos requerits seran:

- Accés a Internet.
- Llibre de text.
- Vídeos i documentals a Internet.
- Projector, pissarra, ordinador, impressora, llibreta de l'alumne, calculadora, etc.

8. Avaluació

L'avaluació és el procés on el professor observa i valora de manera continua i sistemàtica el procés d'ensenyança i aprenentatge per tal de determinar si l'alumnat assoleix les competències o, en cas contrari, és necessari introduir alguns ajustos.

El procés d'avaluació ens indica si existeix desviació entre les competències específiques fixades a la normativa i el seu nivell d'assoliment per part de l'alumnat. Si aquesta desviació existeix o no, també ha de ser utilitzat com a intercanvi d'informació entre alumnat i professorat a través de l'observació, les activitats realitzades a l'aula, els treballs marcats per fer a casa o a classe, els debats i discussions sorgits a l'aula, el treball en grup, etc.

D'aquesta manera l'avaluació s'ha d'entendre no únicament com una qualificació o nota numèrica, sinó com un procés continu i de millora de la tasca docent, atenent a uns criteris d'avaluació connectats amb les competències específiques.

a. Criteris d'avaluació

Els **criteris d'avaluació** són els referents que indiquen els nivells d'assoliment esperats en l'alumnat en les situacions d'aprenentatge que requereixen el desplegament de les competències específiques de cada matèria o àmbit en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.

Aquests criteris s'estableixen d'acord amb les competències específiques. Com que ja hem fet la relació entre les unitats, els sabers bàsics, les situacions d'aprenentatge, les competències clau i les competències específiques, a partir de la taula següent podrem determinar quins criteris d'avaluació aniran en cada unitat.

CE1. Analitzar de manera crítica i reflexiva les aportacions fonamentals de la ciència econòmica, argumentat la seua	CA1.1. Interpretar l'actualitat econòmica a través de l'estudi de casos o de simulacions, tenint en compte diversos factors i aplicant les eines pròpies de l'àmbit de l'economia.
	CA1.2. Explicar la relació que té la ciència econòmica amb altres disciplines,

interrelació amb altres disciplines.	reflexionant des d'una perspectiva integral de la matèria. CA1.3. Proposar algunes solucions davant fets i esdeveniments econòmics, des d'un punt de vista crític, reflexiu i compromés.
CE2. Analitzar des d'una perspectiva interdisciplinària el comportament individual i col·lectiu en la presa de decisions econòmiques tenint en compte el problema de l'escassetat, reflexionar sobre els canvis econòmics i socials més rellevants derivats d'aquest problema i actuar en conseqüència.	CA2.1. Analitzar la repercussió dels canvis econòmics i socials en el seu entorn, identificant els problemes actuals des d'un punt de vista local, regional i global. CA2.2. Descriure i avaluar els efectes del comportament individual i col·lectiu en el procés de presa de decisions a partir de casos reals i identificant amb sentit crític fets i dades. CA.2.3. Explicar el problema de l'escassetat i les seues causes, utilitzant eines econòmiques bàsiques. CA2.4. Identificar i relacionar les diferents disciplines que permeten explicar els efectes del comportament individual i col·lectiu en les decisions econòmiques.
CE3. Establir correspondències entre els ODS i els problemes econòmics actuals representatius a través de l'estudi de fets i esdeveniments concrets, analitzant-los amb ajuda d'algunes eines econòmiques i empresarials mitjançant actituds sensibles, a més de comportaments responsables i proactius.	CA3.1. Proposar iniciatives per a donar resposta a alguns dels principals problemes mundials relacionats amb els ODS a través d'eines econòmiques i empresarials, en l'àmbit local i global, des d'una perspectiva crítica, constructiva i compromesa. CA3.2. Identificar, mitjançant l'anàlisi de casos, situacions que reflectisquen els principals reptes econòmics actuals. CA3.3. Argumentar la importància que tenen per a la societat els ODS des d'una perspectiva multicultural, identificant les oportunitats de desenvolupament personal, social i econòmic en implementar-los.
CE4. Identificar les principals habilitats i competències que caracteritzen les persones emprenedores dins de la realitat actual, analitzant i valorant els seus perfils i la seua manera d'afrontar els reptes.	CA4.1. Identificar destreses emprenedores rellevants, valorant prèviament les habilitats que posseeixen persones emprenedores pròximes i analitzant les seues competències a l'hora d'afrontar les oportunitats econòmiques que se'ls presenten. CA4.2. Comparar les destreses de les persones emprenedores amb aspectes bàsics de la vida quotidiana de l'alumnat. CA4.3. Posar exemples d'experiències emprenedores en les quals les situacions de fracàs han sigut reconvertides en èxit i debatre-les amb actitud crítica i respectuosa.
CE5. Analitzar i valorar amb sentit crític les tendències de les estratègies empresarials i els nous models de negoci, en entorns rurals i urbans, locals i globals, i proposar iniciatives que s'identifiquen amb l'ètica empresarial.	CA5.1. Distingir les tendències més importants i identificar els valors de les empreses a través de l'estudi de casos d'estratègies empresarials concretes, analitzant la seua evolució. CA5.2. Identificar els punts forts i febles essencials d'empreses reals a través de casos concrets de diferents sectors i relacionar-los entre sí. CA5.3. Analitzar amb esperit crític l'activitat empresarial i la importància d'actuar

	de manera sostenible comparant aquesta actuació amb casos d'empreses que complisquen amb els ODS.
	CA5.4. Descobrir nous models de negoci pertanyents a diversos sectors i àmbits, valorant les seues possibilitats, limitacions i comparar amb altres models.
CE6. Analitzar la transformació econòmica i social i les seues conseqüències, argumentant la importància que tenen la innovació i la revolució digital en l'activitat empresarial, i proposar algunes alternatives a aquests desafiaments.	CA6.1. Argumentar les respostes que ofereixen les empreses als desafiaments actuals, analitzant la transformació econòmica i social que està experimentant la societat.
	CA6.2. Identificar situacions que il·lustren la importància que té la innovació en l'activitat empresarial, a partir de propostes alternatives i noves solucions als desafiaments actuals.
	CA6.3. Comparar els beneficis més destacats que la revolució digital genera en la societat amb els aspectes negatius que això comporta per a la ciutadania.
CE7. Aplicar, en els problemes econòmics més rellevants, les estratègies metodològiques pròpies de l'economia de cerca d'informació, anàlisi, proposta de solucions i comunicació argumentada d'aquestes.	CA7.1. Investigar i interpretar l'actualitat econòmica a través de l'estudi de casos, projectes en equip o simulacions, tenint en compte diversos factors i aplicant les eines pròpies de l'àmbit de l'economia.
	CA7.2. Utilitzar les tècniques estadístiques pròpies o més usuals en aquest àmbit, els procediments i estratègies de cerca de dades econòmiques a nivell global, nacional i local, les tècniques de presentació de dades econòmiques (gràfics, etc.) i la lectura i interpretació de dades econòmiques i empresarials.
	CA7.3. Avaluar les diferents amenaces i oportunitats de l'economia actual, crear i editar continguts digitals com: documents de text, presentacions multimèdia i produccions audiovisuals amb sentit estètic utilitzant diferents aplicacions.
	CA7.4. Utilitzar correctament la terminologia econòmica adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, utilitzant un llenguatge no discriminatori.

b. Instruments d'avaluació

Considerarem els següents instruments d'avaluació:

1a avaluació:

- La realització de dos proves escrites de les UD 1 a 4 (80% de la nota de l'avaluació)
- La realització de les activitats programades en les UD 1 a 4 (15% de la nota de l'avaluació)
- L'assistència i actitud participativa i col·laborativa en les activitats de l'aula (5% de la nota de l'avaluació)

2a avaluació:

- La realització de dos proves escrites de les UD 5 a 7 (80% de la nota de l'avaluació)
- La realització de les activitats programades de les UD 5 a 7 (15% de la nota de l'avaluació)
- L'assistència i actitud participativa i col·laborativa en les activitats de l'aula (5% de la nota de l'avaluació)

3a avaluació:

- La realització de 2 proves escrites de les UD 8 a 12 (80% de la nota de l'avaluació)
- La realització de les activitats programades de les UD 8 a 12, per parelles (15% de la nota de l'avaluació)
- L'assistència i actitud participativa i col·laborativa en les activitats de l'aula (5% de la nota de l'avaluació)

Totes les activitats es lliuraran per Aules en la data prevista.

c. Criteris de qualificació

La **qualificació dels alumnes** serà individual i personalitzada.

Aspectes importants són:

- La qualificació del trimestre serà arrodonida a l'alça a partir de 0,5 centèsimes sempre que siga més d'un 5.
- No es podrà aprovar el trimestre amb una activitat o prova escrita no presentada o valorada per sota de 3,5.
- En cas d'observar situacions estranyes durant l'examen, el professor podrà decidir repetir l'examen oralment. En cas que el professor sàpiga segur que l'alumne està copiant, podrà decidir si suspendre l'examen o, directament, l'avaluació.
- Les proves escrites es realitzaran en la data assenyalada. La no assistència a una prova escrita implicarà l'obligació d'acudir a la recuperació al final de curs, a no ser que presenten el justificant del Centre de Salut o altres institucions.
- La nota final de l'assignatura s'obtindrà mitjançant la mitjana ponderada de la qualificació obtinguda en cadascuna de les tres avaluacions de manera que:
  - 1a avaluació 33%
  - 2a avaluació 33%
  - 3a avaluació 33%
- A principis de juny, es faran recuperacions de les proves escrites no superades. La nota màxima de la prova de recuperació serà de 5, i es farà la mitjana amb la resta de notes per al càlcul de la nota final.
- L'alumnat que no supere l'assignatura en convocatòria ordinària, disposarà d'una prova extraordinària a finals de juny en la qual s'exigeix l'obtenció d'una qualificació mínima de 5.

d. Avaluació de la pràctica docent i indicadors d'èxit.

Les **activitats d'avaluació** han d'anar encaminades a donar informació a l'alumnat, saber en quina situació es troben, quin era el seu punt de partida, els continguts, objectius i capacitats assolits, etc. Les activitats d'avaluació també oferiran informació sobre la pràctica docent en quant

a l'assoliment general del que s'ha programat, els apartats que s'han de reforçar, possibles canvis en la metodologia, etc.

L'avaluació s'ha de llegir tenint en compte la informació que ofereix a tots els agents que intervenen en el procés d'ensenyament aprenentatge, així com altres elements com l'aula, l'entorn, els recursos didàctics utilitzats, la metodologia, etc. El professorat avaluarà, per tant, els aprenentatges de l'alumnat així com els processos d'ensenyament i la pròpia tasca docent.

Per tal de dur a terme la pràctica docent cal avaluar aspecte com la consecució de la programació, l'explicació dels apartats importants de la programació a l'alumnat, l'adaptació de la mateixa a les necessitats de l'alumnat, la utilització de materials diversos i adaptats, utilització de recursos propers a la societat que els envolta, exemplificació en l'aula dels valors ciutadans, el foment de la participació activa de l'alumnat, la resolució de problemes reals en els que aplicat allò après, etc. A més, cal establir una línia de comunicació fluida entre professorat i alumnat de manera que aquestos puguin fer aportacions constructives sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge de les matèries que imparteix el departament. Els aspectes de la pràctica docent que hem destacat, entre altres, han de servir per adaptar la programació a la realitat de l'aula i al plantejament de propostes de millora del procés.

Per dur a terme l'avaluació de la tasca docent es podria fer servir una graella com la següent:

		Nivell d'assoliment			
		0	1	2	3
1	La programació s'aplica en la pràctica i és un instrument orientador i de referència.				
2	La programació identifica objectius, continguts, criteris d'avaluació, competències clau i s'adapta a les característiques del grup.				
3	Existeix coherència entre el que s'ha programat i el desenvolupament de les classes.				
4	La distribució temporal és equilibrada.				
5	S'adequa a les necessitats de l'entorn i de l'alumnat.				
6	S'han tingut en compte els aprenentatges significatius.				
7	Té en compte els interessos i el nivell de desenvolupament de l'alumnat.				
8	Es proposen activitats properes a l'entorn real de l'alumnat				
9	Es considera la interdisciplinarietat en el tractament dels continguts.				
10	La metodologia fomenta la motivació de l'alumnat.				
11	Es fomenta la participació activa de l'alumne per tal d'implicar-lo en el propi procés d'aprenentatge.				
12	Els criteris de qualificació i d'avaluació s'han donat a conèixer a l'alumnat i a les famílies.				

13	Els recursos són els adequats.				
14	S'utilitzen materials diversos pel que fa a suport i contingut.				
15	S'ha donat resposta a les diferents capacitats i ritmes d'aprenentatge.				
16	Dóna resposta a diferent tipus d'interessos, necessitats i capacitats de l'alumnat.				
17	S'estableixen vies de comunicació entre professorat i famílies i altres professionals per afavorir l'aprenentatge de l'alumnat				
18	Es fa un seguiment trimestral i una avaluació final de la programació.				

9. Mesures d'atenció per a la resposta educativa

En l'article 31 del Decret 108/2022 podem observar les mesures de resposta educativa per a la inclusió. D'acord amb l'article 25 del Real Decret 243/2022 correspon a les administracions educatives disposar de mitjans necessaris per a que l'alumnat que necessite una atenció diferent a la ordinària pugui aconseguir els objectius establerts per a l'etapa i adquirir les competències corresponents. L'atenció a aquest alumnat es regirà pels principis de normalització i inclusió.

Les administracions educatives fomentaran l'equitat i inclusió educativa, la igualtat d'oportunitats i la no discriminació de l'alumnat amb discapacitat. Per això s'establiran les mesures de flexibilització i alternatives metodològiques d'accessibilitat i disseny universal que siguin necessàries per tal d'aconseguir que aquest alumnat pugui accedir a una educació de qualitat en igualtat d'oportunitats.

D'altra banda, en el Títol II de la LOMLOE, concretament en l'article 71 s'estableix que les administracions educatives disposaran dels mitjans necessaris per a que tot l'alumnat aconseguisca el màxim desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional, així com els objectius establerts amb caràcter general en la present llei. A més, s'estableix que correspon a les Administracions educatives assegurar els recursos necessaris per a l'alumnat que necessiten una atenció educativa diferent a la ordinària.

a. Mesures d'atenció a l'alumnat amb NESE i NCE

El primer punt a analitzar són els alumnes amb NESE i amb NCE. Els **alumnes amb NESE** són els alumnes amb discapacitat psíquica, discapacitat sensorial auditiva i visual, discapacitat motora, trastorn generalitzat del desenvolupament, trastorn de l'espectre autista, trastorn emocional greu, trastorn greu de conducta, trastorn greu de llenguatge oral, trastorn greu del llenguatge, trastorn per dèficit d'atenció amb o sense hiperactivitat, trastorn d'aprenentatge de lectura i escritura (com dislexia, afasia, etc.), alumnes amb altes capacitats intel·lectuals, alumnes amb un desfase curricular de dos o més anys per condicions greus de salut o relacionades amb aspectes socials, econòmics, culturals, geogràfics i ètnics, i alumnes d'incorporació tardia al sistema educatiu espanyol.

Per la seua banda, els **alumnes amb NCE** són els que tenen Necessitats de Compensació Educativa. Componen un dels diferents col·lectius d'alumnes que necessiten recolzament específic en la seua educació. Per això, és essencial que l'atenció a la diversitat forme part de la planificació del procés d'ensenyança-aprenentatge i resposta a aquestes necessitats en les aules. Entre aquests trobem els alumnes amb necessitats educatives especials, els alumnes amb trastorns per dèficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH), migrants, etc.

Aquesta matèria es dona en el nivell post-obligatori, per tant, hi ha molt casos dels anteriors que no es preveuen en aquesta assignatura. No obstant això, el professor atindrà les necessitats específiques que apareguen en el procés d'ensenyament i aprenentatge d'una manera individualitzada.

En termes generals, la forma d'actuació en cas que tinguem alguns dels cassos anteriors serà la següent:

- Mesures d'atenció a alumnes amb altes capacitats intel·lectuals: No presenten problemes d'aprenentatge però és necessari motivar-los i ampliar els seus coneixements amb activitats d'ampliació i reunions per a motivar-los. Se'ls motivarà a llegir premsa econòmica nacional i internacional, debats en xicotet grup sobre xerrades de contingut econòmic en programes de televisió o ràdio, etc.
- Mesures d'atenció a alumnes amb un desfase curricular de dos o més anys per condicions greus de salut o relacionades amb aspectes socials, econòmics, culturals, geogràfics i ètnics: S'els deixarà un període d'adaptació al ritme de la classe, es flexibilitaran els terminis d'entrega i les proves escrites i es faran tutories quan siga necessari.
- Mesures d'atenció a alumnes procedents d'entorns desfavorits: Solen presentar problemes d'adaptació o absentisme escolar. En aquests casos, s'oferiran tutories personalitzades i es contactarà amb el Departament d'Orientació per tal que puguin ajudar-los de la manera més adequada.
- Mesures per a alumnes estrangers: Poden presentar certs problemes en l'idioma però no hi haurà molts casos donat la no obligatorietat d'aquest curs. No obstant, en cas que hi haja algun alumne es farà un seguiment més exhaustiu del llenguatge i se'ls donaran sinònims i definicions i sempre que ho necessiten es realitzaran tutories personals.
- Atenció a alumnes amb necessitats educatives especials: Es realitzaran tutories per a un seguiment més personalitzat. Les adaptacions podran ser significatives quan el desfase dels cursos siguen més de dos basant-se en la modificació d'elements del currículum com objectius, continguts, criteris d'avaluació; o no significatives referint-se a la metodologia (entrega de materials i activitats alternatives per a que puguin aconseguir els mínims exigibles).
- Mesures d'atenció a alumnes hospitalitzats o convallescent en el domicili: Se li enviaran els materials vists en classe per correu electrònic i qualsevol dubte es resoldrà per telèfon, videoconferència o missatgeria instantània. Quan es reincorpore, se li permetrà un breu període d'adaptació al ritme de la classe (flexibilitat en els terminis d'entrega i proves escrites).
- Mesures de recolzament a alumnes repetidors: Això significa que presentaven problemes d'aprenentatge, per tant, es farà un seguiment més personalitzat, es valorarà molt positivament la seua assistència i la seua atenció i s'intentarà proposar ser "líders" en grups de treball per a motivar-los.

Per a finalitzar aquest punt, afegim la proposta del departament d'Orientació:

- Mesures d'atenció per a la resposta educativa per a la inclusió:

El Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, estableix com una de les línies generals d'actuació la gestió curricular. Els processos de planificació i desenvolupament curricular han de tindre present la diversitat de l'alumnat i complir amb una sèrie de requisits:

- Estimular la implicació de l'alumnat.
- Aplicar mitjans de presentació i expressió múltiples i diversos.
- Utilitzar metodologies actives que promoguen la interacció, col·laboració i cooperació entre l'alumnat.
- Incorporar processos i instruments participatius d'avaluació.
- Seleccionar i elaborar materials que complisquen amb els criteris d'igualtat, no discriminació i sostenibilitat, que tinguen en compte la perspectiva de gènere i, a més, que siguen accessibles.
- Donat que la practica totalitat de l'alumnat que cursarà aquestes matèries presenta necessitats de suport educatiu en diferents graus es fa imprescindible abordar les matèries des d'un enfocament inclusiu i universal que puga donar resposta a totes les seues necessitats. Es per això

que es proposa seguir en el disseny dels contextos i situacions els següents Principis del Disseny Universal d'Aprenentatge, Ronald Mace (1998).

Principi 1. Ús equitatiu: Els espais, activitats i materials han de ser accessibles i equitatius per a poder ser emprats per persones amb diferents capacitats i habilitats. Per a aplicar aquest principi cal:

- Proporcionar oportunitats d'ús idèntiques quan siga possible i si no ho és, que siguen equivalents en el seu ús.
- Evitar segregar i estigmatitzar. L'aula ha d'acollir a tots els seus estudiants i professorat i promoure el sentiment de pertinença evitant prejudicis i tenint altes expectatives cap a tots els nostres estudiants.
- Oferir privacitat i protecció a tots els seus usuaris.
- Proporcionar seguretat a tots els usuaris. L'aula ha de proporcionar un entorn segur on tots se senten benvinguts i protegits.
- Afavorir la implicació de l'alumnat en el seu propi aprenentatge.

Principi 2. Flexibilitat en l'ús: Aquest principi implica l'ús de múltiples maneres d'accés i expressió i afavorir el processament amb diferents nivells d'aprofundiment. Per a aplicar aquest principi hem de:

- Proporcionar diverses alternatives per a aconseguir les metes educatives. Per exemple, flexibilitzant el currículum mitjançant el disseny d'activitats multinivell o utilitzant diferents estratègies metodològiques.
- Adaptar-se al ritme i velocitat de l'alumnat.
- Presentar el material en diversos formats i amb diversos graus de complexitat.
- Oferir diverses vies per a accedir a la informació, per al processament i per a l'expressió del coneixement.
- Oferir múltiples opcions per a la col·laboració perquè les interaccions han de ser accessibles per a tot l'alumnat.
- Garantir suports per a facilitar l'aprenentatge.

Principi 3. Ús simple i intuïtiu: Aquest principi implica assegurar-nos que el nostre alumnat comprèn el que ha de fer. Al·ludeix a la facilitat per a entendre la tasca, no a la complexitat d'aquesta. Per a aplicar aquest principi caldrà:

- Eliminar la complexitat que no siga necessària i els elements que poden provocar distracció durant el procés d'aprenentatge, sense que això supose simplificar la tasca.
- Garantir l'accessibilitat cognitiva
- Facilitar que l'alumnat sàpia quina és la informació important i quina la complementària o menys rellevant.
- Donar a conèixer amb claredat a tot l'alumnat els objectius, les tasques que es realitzaran, els terminis i els mètodes d'avaluació.
- Adaptar el disseny a diferents rangs de competència lingüística i diversitat cultural.
- Donar feedback immediat durant i després de completar la tasca

Principi 4. Informació perceptible: Aquest principi implica que la informació siga perceptible per a tot l'alumnat. Per a aplicar aquest principi serà necessari:

- Assegurar que les condicions ambientals permeten que els continguts siguin fàcilment perceptibles per tot el nostre alumnat.
- Garantir l'accessibilitat sensorial.
- Utilitzar les estratègies i els suports tècnics que siguin necessaris per a l'alumnat amb limitacions sensorials temporals o permanents.
- Utilitzar diferents modalitats (tàctil, auditiva, visual), estratègies i suports tècnics per a presentar la informació essencial.
- Assegurar la comunicació de manera accessible entre tots els membres de la comunitat educativa.
- Comprovar l'accessibilitat dels recursos en línia segons els estàndards de la WCAG

Principi 5. Tolerància a l'error: Aquest principi implica que el professorat dinamitze estratègies encaminades a identificar i reconduir qualsevol situació problemàtica. Per a aplicar aquest principi cal:

- Oferir feedback regularment i oportunitats per a corregir errors.
- Avaluar els coneixements previs necessaris i ajustar el procés d'ensenyament per a minimitzar el fracàs en l'aprenentatge.
- Assegurar l'accessibilitat emocional per a evitar la frustració i indefensió apresada i crear un entorn d'aprenentatge segur on l'error forme part del procés d'aprenentatge.

Principi 6. Poc esforç físic: Aquest principi implica que els espais i activitats han de ser físicament accessibles. Per a aplicar aquest principi s'ha de:

- Garantir que les dificultats físiques no siguin un obstacle per a l'accés i elaboració de la informació, ni per a l'expressió de l'aprenentatge.
- Assegurar que els espais del centre i les activitats programades siguin accessibles físicament, és a dir, permetre que totes les persones arriben i romanguen i realitzen les activitats amb comoditat.
- Promoure que l'ús d'eines d'escriptura, tablets, teclats o qualsevol tecnologia s'adapte a les capacitats de visió, audició, rapidesa, etc. de cada usuari.

Principi 7. Dimensions que permeten un ús adequat: Aquest principi implica la realització d'adaptacions o adequacions necessàries per a adaptar-se a l'usuari, quan la resta de principis s'han aplicat i no han sigut suficients. Per a aplicar aquest principi hem de:

- Assegurar que l'extensió dels continguts permeti la seua comprensió i maneig.
- Revisar que els espais, tant físics com virtuals, i les eines permeten l'ús adequat per part de tots els membres de la comunitat educativa.
- Garantir que les adaptacions estiguen connectades amb la programació d'aula.

b. Mesures d'atenció a alumnes amb altres situacions especials

A més dels alumnes esmentats en l'apartat anterior hi ha uns altres que també s'han de tenir en compte però que apareix molt ben definit en la llei. L'article 32 del Decret 108/2022 estableix les mesures per a l'alumnat que compagina els estudis del batxillerat amb la condició de deportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'èlit, o amb la condició de personal tècnic, entrenador, arbitral o judge d'èlit de la Comunitat Valenciana. Per tal d'afavorir la compatibilitat de la seua activitat esportiva amb l'activitat acadèmica, aquest alumne es podrà convalidar la matèria optativa de primer curs del batxillerat amb la pràctica esportiva. A més, la matèria d'Educació Física de primer curs de batxillerat serà objecte de possible exenció per als esportistes d'alt nivell, alt rendiment o d'èlit.

De la mateixa manera, l'article 33 del Decret 108/2022 estableix les mesures per a l'alumnat que compagina els estudis de batxillerat i les ensenyances professionals de dansa. Per a afavorir la compatibilitat i la simultaneïtat dels estudis d'aquest alumnat pot sol·licitar la convalidació de la matèria optativa del batxillerat i pot sol·licitar la convalidació de determinades matèries de la modalitat d'arts. Així mateix, també pot sol·licitar l'exenció de la matèria d'Educació Física de primer de batxillerat.

Finalment, l'article 34 del Decret 108/2022, estableix les mesures per a l'alumnat que compagina els estudis del batxillerat i els ensenyaments professionals de música. Per tal d'afavorir la compatibilitat i la simultaneïtat dels estudis aquest alumnat podrà sol·licitar la convalidació de la matèria optativa de batxillerat i podrà sol·licitar la convalidació de la modalitat d'art.

c. Mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les TIC

Al nostre centre es treballa, des de l'etapa inicial de l'E.S.O., el bon ús de les TIC de manera transversal. Durant la setmana d'acollida del nou estudiantat, a les assignatures de projectes es

treballa la seguretat i privacitat a Internet, recalcant la responsabilitat en l'ús del correu electrònic corporatiu del centre, la importància de tancar sessió o els perills de suplantar la identitat digital.

Des del Departament d'Economia també s'incentiva el bon ús de les tecnologies i els recursos en línia, amb diverses activitats proposades a l'entorn digital:

- Ús de l'aula virtual de l'assignatura.
- Ús dels portàtils del departament.
- Ús de la pissarra interactiva.
- Creació de treballs, presentacions, vídeos o podcasts, utilitzant processadors de textos, ferramentes d'edició de vídeos o ferramentes per crear pòsters en línia, com pot ser l'ús de l'aplicació Canva o l'eina de treball col.laboratiu Google Drive.
- Investigació a través de pàgines de prestigi.
- Realització d'activitats en línia.
- Accés a material audiovisual relacionat amb l'Economia: notícies, vídeos, presentacions, biografies d'economistes, etc.

Finalment, dins de les situacions d'aprenentatge plantejades, es poden proposar textos relacionats amb temes d'actualitat vinculats amb l'ús de les TIC, com el *clickbait*, l'abús de les pantalles, el ciberassetjament o el reconeixement de les *fake news*.

d. Mesures dirigides a la sensibilització, prevenció i erradicació de qualsevol tipus de violència i discriminació per raó de discapacitat, gènere, orientació i identitat sexual, ètnia o creences religioses

Amb la finalitat de contribuir al desenvolupament de la igualtat efectiva entre homes i dones i del rebuig del masclisme i la violència masclista, s'evitaran els continguts i els comportaments sexistes i estereotips, que suposen algun tipus de discriminació. A més, també es tindrà cura del llenguatge oral i escrit emprat, per tal d'evitar expressions sexistes i masclistes, apostant així per l'ús d'expressions inclusives del llenguatge (per exemple, procurarem utilitzar la paraula alumnat en lloc d'els alumnes).

A l'hora de dissenyar les activitats i seleccionar textos i imatges, es vigilarà que no hi haja desequilibris en la presència d'homes i dones o de persones de diferents cultures. També s'intentarà oferir una mostra representativa de textos d'escriptores i les imatges i textos no reproduiran situacions masclistes o de rols de gènere discriminatoris. A més, es tractarà amb normalitat la diversitat sexual i cultural, fomentant la tolerància i el respecte. Seguint aquesta línia, s'empraran textos que susciten reflexions escrites i/o debats orals sobre aquestes temàtiques, de la mateixa manera que també es podran realitzar treballs d'investigació, exposicions orals, exposicions digitals o murals que fomenten el respecte i el bon tracte.

Entre els objectius d'aquestes mesures estan:

- Desenvolupar l'autoestima i una concepció del propi cos com a expressió de la personalitat.
- Analitzar críticament la realitat i corregir prejudicis sexistes i les seues manifestacions en el llenguatge, la publicitat, els jocs, les professions, etc.
- Adquirir habilitats i recursos per a realitzar qualsevol tipus de tasques, domèstiques o no.
- Consolidar hàbits no discriminatoris.
- Aprendre a previndre i resoldre de manera pacífica i dialogada els conflictes de la vida personal, escolar, familiar i social.

- Adquirir els valors que sustenten la llibertat, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític, la pau, la democràcia, el respecte vers els drets humans, el respecte a persones amb diversitat funcional i el rebuig de qualsevol tipus de violència (racisme, xenofòbia, homofòbia i qualsevol actitud intolerant i discriminatòria cap a les diferències).
- Treballar activitats, textos i tasques per a conscienciar a l'alumnat sobre el dret a l'educació de totes les persones, el respecte a la diversitat, el valor d'una convivència pacífica i harmònica, respectant els drets humans.
- Educar per a l'acció: les lliçons de pau, l'evocació de figures i el coneixement d'organismes compromesos amb la pau han de generar estats de consciència i conductes pràctiques.
- Desenvolupar el judici moral, atenció a la intenció, finalitat, mitjans i efectes dels nostres actes.
- Desenvolupar actitud de respecte cap a la resta.
- Fomentar el coneixement i la valoració de les diferents cultures.
- Conèixer i exercir les formes de participació cívica, el principi de legalitat i els drets i deures constitucionals.
- Exercitar el civisme, el respecte i la democràcia a l'aula.